

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 123/2022, 28 WRZEŚNIA 2022 © PISM

KOMENTARZ

Prawicowa koalicja wygrywa wybory parlamentarne we Włoszech

Łukasz Maślanka

Wybory do Izby Deputowanych i Senatu Włoch z 25 września br. wygrała koalicja Centroprawica na czele z partią Bracia Włosi (FdI), której liderką jest Giorgia Meloni. O zwycięstwie tej partii przesądziła decyzja o pozostawaniu w opozycji do popieranego przez wszystkie inne ugrupowania rządu Maria Draghiego. Wygraną prawicy ułatwiła też niezdolność Partii Demokratycznej (PD) i Ruchu 5 Gwiazd (M5S) do zawarcia koalicji. Partie te podzieliły się głosami lewicowych wyborców. Największym wyzwaniem koalicji pod wodzą FdI będzie jednocześnie utrzymanie poparcia elektoratu, dobrych relacji z UE oraz zaufania rynków finansowych.

Kto wchodzi w skład Centroprawicy?

Włoski system koalicji wyborczych pozwala na uniknięcie wzajemnie osłabiającej konkurencji przy jednoczesnym zachowaniu odrębności ideowej poszczególnych partii. Przez wiele lat główną siłą prawicowego sojuszu było ugrupowanie Naprzód Włochy (FI) Silvia Berlusconi, należące w Parlamencie Europejskim do Europejskiej Partii Ludowej (EPP). Wyniki wyborów z 25 września potwierdziły obserwowaną w sondażach zmianę w hierarchii. Najlepszy wynik (26% głosów) uzyskała kierowana przez Giorgię Meloni partia FdI wchodząca w skład frakcji Europejskich Konserwatystów i Reformatorów (ECR). Meloni oparła kampanię na podkreśleniu wagi zachowania przez Włochy suwerenności i równoprawnych relacji z innymi państwami UE oraz na konserwatyzmie obyczajowym. Jej sukces osłabił koncentrującą się na hasłach antyimigranckich i regionalistycznych Ligę pod wodzą Matteo Salvini (8,8% poparcia) należącą do europejskiej partii Tożsamość i Demokracja (ID). Podkreślając euroentuzjazm FI zajęła dopiero trzecie miejsce z wynikiem 8,1%, zaś poniżej 1% zdobyła grupa chrześcijańsko-demokratycznych polityków występująca pod szyldem My Umiarkowani. Uzyskany wynik

43,8% daje Centroprawicy większość bezwzględną w obu izbach parlamentu. Zawiązanie koalicji przedwyborczej nie przesądza jednak o powołaniu wspólnego rządu, którego powstanie będzie przedmiotem negocjacji między partiami, a także z prezydentem Republiki.

Co przesądziło o porażce ugrupowań centrowych i lewicowych?

Główny konkurent Centroprawicy, czyli składająca się z czterech ugrupowań koalicja Centrolewica uzyskała zaledwie 26,13% głosów. Za główną przyczynę jej porażki należy uznać kryzys popularności dominującej w tym sojuszu proeuropejskiej i centrowej PD (19,1% poparcia). Niebagatelne znaczenie miało też przejście części wyborców lewicy przez nieuczestniczący w koalicji populistyczny M5S, popularny zwłaszcza na południu kraju. Wbrew sondażom dającym M5S (zwycięzcy wyborów w 2018 r.) poniżej 10% poparcia, partii udało się zdobyć ok. 15% głosów. Podwyższenie wyniku M5S w ostatnich tygodniach kampanii jest zasługą lidera tej partii i byłego premiera Giuseppe Contego, który starał się przyciągnąć wyborców hasłami socjalnymi (np. utrzymania dochodu gwarantowanego),

KOMENTARZ PISM

postulatami zniesienia sankcji wobec Rosji oraz sprzeciwem wobec pomocy wojskowej dla Ukrainy. Wyborcy bardzo surowo potraktowali wchodzące w skład centrolewicowej koalicji ugrupowanie Zaangażowanie Społeczne (IC) byłego lidera M5S i ministra spraw zagranicznych Luigiego di Maio, które nie uzyskało nawet 1% głosów. Di Maio sprzeciwiał się obaleniu rządu Draghiego, popiera sankcje wobec Rosji i pomoc Ukrainie.

Jakie wyzwania stoją przed nową większością?

Mimo uzyskania większości w obu izbach parlamentu zbudowanie rządu koalicyjnego z Giorgià Meloni – pierwszą kobietą w roli premiera Włoch – może się przeciągnąć. Jest to związane z możliwym sprzeciwem prezydenta Republiki wobec kandydatur na stanowiska ministerialne, które postrzega jako kontrowersyjne. Osłabieni koalicjanci FdI będą chcieli wykorzystać fakt, że są niezbędni do utrzymania większości, by wymóc na dominującej partii ustępstwa personalne i programowe. FI może domagać się wpływu na politykę europejską, zaś ambicją Ligi będzie uzyskanie stanowiska ministra spraw wewnętrznych. Meloni będzie musiała godzić swój nowy wizerunek rozsądnej konserwatystki z nastrojami bazy partyjnej, której nieobce są sympatie faszystowskie. Chcąc nadal korzystać ze środków z Planu Odbudowy i nie doprowadzić do wzrostu

rentowności włoskich obligacji, nowy rząd będzie zmuszony do prowadzenia ostrożnej polityki wobec instytucji UE.

Co oznaczają rządy Centroprawicy dla Polski?

Polski rząd najprawdopodobniej zyska w prawicowej koalicji sojusznika podczas blokowania części reform instytucjonalnych UE, dotyczących np. zniesienia zasady jednomyślności w niektórych głosowaniach w Radzie UE. Choć nowy rząd Włoch będzie oficjalnie domagał się zaprzestania blokowania funduszy dla Polski z Krajowego Planu Odbudowy, jego priorytetem będzie uzyskiwanie pieniędzy należnych Włochom oraz takie przemodelowanie mechanizmów spójności, by w większym stopniu korzystały z nich państwa południowej, a nie wschodniej części UE. Podkreślana przez wszystkich partnerów koalicyjnych rola sojuszu z USA przesądzi o kontynuacji polityki rządu Draghiego w zakresie wspierania Ukrainy i potępienia Rosji z powodu inwazji. Ze względu na bliskie kontakty FdI z amerykańską Partią Republikańską współpraca z administracją Bidena może jednak napotkać problemy. Ewentualne trudności z dostawami gazu i wysokimi cenami energii w trakcie zbliżającej się zimy mogą zwiększyć znaczenie w koalicji prorosyjskiej Ligi i FI. Nie należy też spodziewać się większej niż dotychczas aktywności Włoch w obronie wschodniej flanki NATO czy w dostawach broni dla Ukrainy.